

Adam Kozak

Polska Federacja *Pueri Cantores*

Polska Federacja *Pueri Cantores* ma dwadzieścia lat

Nikt chyba nie przypuszczał w 1903 roku, kiedy święty papież Pius X wzywał do odnowy muzyki kościelnej między innymi przez powrót do pięknej i bogatej tradycji śpiewu chłopców w liturgii Kościoła, że na początku XXI wieku na całym świecie będzie blisko 40 000 młodych śpiewaków, którzy modlitwą, pięknem śpiewu i kierowaniem się wartościami chrześcijańskimi będą wyznawać wiarę w Boga. Nikt też chyba nie przypuszczał, że w Polsce, której wtedy jeszcze nie było na mapach świata, istnieć będzie organizacja zrzeszająca małych śpiewaków dla służby pięknu liturgii. Dziś z radością cieszymy się – jeszcze wprawdzie skromnym, ale jakże pięknym i bogatym – dwudziestolecie Polskiej Federacji *Pueri Cantores*.

Od 1907 roku, kiedy w odpowiedzi na apel papieski utworzono we Francji stowarzyszenie „Małych Śpiewaków Drewnianego Krzyża”, idea śpiewu chłopców w liturgii i głoszenie śpiewem orędzia pokoju rozszerzyła się szybko na wiele krajów Europy, a później całego świata. Zaowocowało to powołaniem we Francji w 1944 roku federacji *Pueri Cantores* o zasięgu międzynarodowym.

Już w latach 60. XX wieku prymas Polski kard. Stefan Wyszyński, znając bogatą i żywą tradycję chóralistyki chłopięcej w Poznaniu, chciał, aby w Polsce utworzyć oddział *Pueri Cantores*. Stało się to możliwe dopiero kilkadziesiąt lat później, dzięki zafascynowanemu działalnością *Pueri Cantores* w Niemczech ks. Andrzejowi Zającowi, założycielowi i dyrygentowi chóru chłopięco-męskiego *Pueri Cantores Tarnovienses*, działającego przy katedrze tarnowskiej. Dzięki niemu 14 marca 1992 roku 9 chórów chłopięcych i 2 chóry dziewczęce utworzyły Polską Federację *Pueri Cantores*, która w strukturze międzynarodowej federacji została oficjalnie przyjęta 26 sierpnia tegoż roku w Paryżu. Po dwudziestu latach istnienia w skład polskiej federacji wchodzi 39 chórów, które pielęgnują wartościowy śpiew w liturgii, wnosząc swój wkład w kształt chrześcijańskiej kultury. Ponadto federacja kształtuje styl życia dzieci i młodzieży w oparciu o ewangeliczne wartości oraz szerzy braterstwo i przyjaźń między ludźmi, niezależnie od narodowości, rasy czy wyznania.

Z woli Opatrzności Bożej Polska Federacja *Pueri Cantores*, która do grona Federacji Międzynarodowej została przyjęta w uroczystość NMP Częstochowskiej, świętowała swoje 20-lecie podczas kongresu właśnie na Jasnej Górze w Częstochowie,

w dniach od 30 kwietnia do 3 maja 2012 roku. To spotkanie, będące jednocześnie VII Krajowym Kongresem Polskiej Federacji, stało się okazją do dziękczynienia Bogu za wszelkie dobro, jakiego członkowie federacji doświadczyli poprzez udział w życiu Kościoła i swoją pracą artystyczną. Swoją wdzięczność federacja wyraziła słowami Matki Najświętszej: „Magnificat anima mea Dominum” (Łk 1, 46), które stały się hasłem kongresu. W rocznicowym spotkaniu wzięło udział blisko 500 chórzystów z 16 chórów: *Cantores Honorati* z Białej Podlaskiej, *Schola Cantorum Misericordis Christi* z Białej Podlaskiej, Jasnogórski Zespół Wokalny *Camerata* z Częstochowy, Jasnogórski Chór Chłopięcy *Pueri Claromontani* z Częstochowy, Jasnogórski Chór Dziewczęcy *Filiae Mariae* z Częstochowy, *Inowroclaviensis Cantans* z Inowrocławia, Chór Chłopięco-Męski Bazyliki Kaliskiej, Chór Katedry Wawelskiej z Krakowa, Chór Chłopięcy Bazyliki Matki Boskiej w Limanowej, Słowiki Lubelskie z Lublina, Chór Chłopięcy Miasta Olsztyn, Chór Chłopięco-Męski *Pueri Cantores Podlachienses* z Siedlec, *Il canto Magnificat* ze Starej Miłosnej, Chłopięcy Chór Katedralny *Pueri Cantores Tarnovienses* z Tarnowa, Archikatedralny Chór Chłopięco-Męski *Cantores Minores* z Warszawy, Chór Chłopięco-Męski *Pueri Cantores Silesienses* z Zabrze.

Miniony czas spięła jak kłamrą obecność założyciela Polskiej Federacji i jej długoletniego prezydenta, a obecnie Prezydenta Honorowego i Konsultanta Muzycznego Federacji, ks. prof. Andrzeja Zająca. Podczas uroczystej inauguracji kongresu w imieniu całej federacji ks. prezydent Piotr Paćkowski złożył mu serdeczne słowa wdzięczności i uznania. Wspomniano także współzałożyciela federacji i wielkiego propagatora śpiewu chłopców w liturgii na ziemi poznańskiej, zmarłego w 1994 roku ks. Zdzisława Bernata. Rocznicowy kongres ubogacił swoją obecnością prezydent Międzynarodowej Federacji *Pueri Cantores*, ks. prałat Robert Tyrała z Krakowa, a także ojcowie paulini, współgospodarze spotkania, na czele z o. podprzeorem Jasnej Góry, Sebastianem Mateckim i Krajowym Duszpasterzem Muzyków Kościelnych, o. Nikodemem Kilnarem. Obecni byli także dyrygenci, opiekunowie, rodzice chórzystów, byli chórzyci oraz aktualny zarząd Polskiej Federacji i zaproszeni goście.

Kongresowe wydarzenia rozpoczęła w upalnych promieniach popołudniowego słońca 30 kwietnia 2012 roku uroczysta inauguracja na Placu Biegańskiego w Częstochowie. Wspólne odśpiewanie *Gaude Mater* i hymnu państwowego przy akompaniamencie Młodzieżowej Orkiestry Dętej OSP z Mykanowa otwarło niezwykle dni radosnego spotkania „małych śpiewaków” u tronu Jasnogórskiej Królowej Polski. Po oficjalnych powitaniach i przemówieniach m.in. prezydenta Polskiej Federacji *Pueri Cantores*, przedstawiciela ojców paulinów i władz Częstochowy zgromadzeni uczestniczyli w występie Zespołu Pieśni i Tańca Częstochowa oraz Teatru A z Gliwic. Uwieńczeniem inauguracji był niezwykle barwny przemarsz wszystkich uczestników kongresu alejami NMP na Jasną Górę, któremu towarzyszyła modlitwa różańcowa i podniosłe dźwięki mykanowskiej orkiestry. Na Błoniach

Jasnogórskich ojców podprzeor raz jeszcze przywitał i pobłogosławił chórzystów. W ten sposób federacja wpisała się w nieprzeliczone rzesze pielgrzymów przybywających do Jasnogórskiej Pani, zawierając Jej dalszą działalność oraz wszystkich chórzystów, dyrygentów, opiekunów i współpracowników.

Niezwykle ważnym momentem pierwszego dnia kongresu było również wieczorne nabożeństwo w Kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej, na które dyrygent Jasnogórskiego Chóru Chłopięcego i organista jasnogórski, Jarosław Jasiura, przygotował specjalne opracowanie *Litanii loretańskiej* na chór, orkiestrę i organy. Podniosłą atmosferę wielogłosowego śpiewu tylu setek chórzystów przedłużył Apel Jasnogórski o godz. 21.00, poprowadzony przez ks. prezydenta. Dla wielu śpiewaków była to pierwsza w życiu okazja tak bliskiego spotkania z Matką Bożą w Jej Jasnogórskim Wizerunku. Te chwile na pewno na długo pozostaną w sercach i pamięci uczestników.

Drugi dzień kongresu, oprócz indywidualnych spotkań chórzystów z różnych miast i nawiązywania przyjaźni między nimi, wypełniony był pracą nad repertuarem, który wspólnie wykonywano podczas kongresowych celebracji. Dla niektórych zespołów dzień ten stał się też okazją do poznania pięknych zakątków Jury Krakowsko-Częstochowskiej.

Wieczorem 1 maja 2012 roku odbył się tradycyjny dla kongresów Koncert Galowy. Jednak był on zupełnie inny niż dotychczas i wyjątkowy. Zbiegł się bowiem z inauguracją XXII Międzynarodowego Festiwalu Muzyki Sakralnej *Gaude Mater* oraz 80. rocznicą urodzin zasłużonego dla Jasnej Góry kompozytora polskiego Wojciecha Kilara. Wspaniałe wnętrze Bazyliki Jasnogórskiej wypełnione zostało po brzegi przez melomanów i *Pueri Cantores*, bowiem tylko 5 chórów federacji wykonało podczas koncertu kompozycje Jubilata: *Bogurodzicę*, *Angelus* i *Exodus*. Wspólnie z solistką Katarzyną Trylnik i Orkiestrą Symfoniczną Filharmonii Częstochowskiej chóry: *Schola Cantorum Misericordis Christi*, *Inovroclaviensis Cantans*, Jasnogórski Zespół Wokalny *Camerata*, Chór Katedry Wawelskiej i Chłopięcy Chór Katedralny *Pueri Cantores Tarnovienses* były sprawcami wielkiego wzruszenia obecnego na koncercie Kompozytora-Jubilata oraz uczyły muzycznej i duchowej dla słuchaczy.

Kolejny dzień kongresowy rozpoczęła sprawowana w Kaplicy Matki Bożej msza święta w języku łacińskim, podczas której śpiewy chorałowe wykonał Chór Chłopięco-Męski *Pueri Cantores Podlachienses* z Siedlec pod dyrekcją ks. prezydenta Piotra Paćkowskiego. Po mszy świętej Wieczernik Jasnogórski wypełnił się „małymi śpiewakami”, którzy przygotowywali się pod kierunkiem dyrektora artystycznego kongresu i głównego dyrygenta, Jarosława Jasiury, do kulminacyjnych momentów rocznicowego spotkania federacji. Jednym z nich była tradycyjna modlitwa o pokój, która odbyła się w formie Nieszporów o Najświętszej Maryi Pannie w Archikatedrze Częstochowskiej. W Godzinie Miłosierdzia wnętrze tej wielkiej

bazyliki wypełnili *Pueri Cantores*, aby w liturgicznej modlitwie wychwalać wielkie dzieła, których Bóg dokonał w Maryi, a przez Nią w życiu wszystkich ochrzczonych. Uroczystej modlitwie przewodniczył emerytowany metropolita częstochowski, arcybiskup Stanisław Nowak, który przyznał, że nigdy jeszcze w ciągu swojego życia nie uczestniczył w tak wspaniałej liturgii, w czasie której śpiewaliby tak pięknie wszyscy uczestnicy. Hymn kongresowy *Magnificat*, który wykonywany jest zawsze w modlitwie nieszpornej, zabrzmiał teraz wyjątkowo uroczysto z akompaniamentem na wielkich organach archikatedralnych, na których grał Bogdan Stępień, pierwszy organista katedry w Gliwicach.

Bezpośrednio po Nieszporach 9 chórów wyjechało z Częstochowy, aby uczcić Matkę Bożą podczas nabożeństw i koncertów maryjnych w pobliskich parafiach. W Błachowni śpiewali *Cantores Minores*, w Boronowie Chór Chłopięcy Miasta Olsztyn, w Borowni *Słowiki Lubelskie*, w Herbach śpiewał chór *Il Canto Magnificat*, zaś w Kłomnicach chór gospodarzy Kongresu – *Pueri Claromontani*. Śpiewem *Pueri Cantores* wypełniła się również świątynia w Koszęcinie, gdzie śpiewała *Schola Cantorum Misericordis Christi*, w Konopiskach za sprawą *Pueri Cantores Silesienses*, w Mstowie, gdzie wystąpili *Inovroclaviensis Cantans* oraz jasnogórska *Camerata*. W Olsztynie koło Częstochowy zaś śpiewali chórzyci z Tarnowa – *Pueri Cantores Tarnovienses*.

Ostatni dzień kongresu, 3 maja, na Jasnej Górze obchodzony był bardzo uroczysto, gdyż jest to dzień poświęcony czci Maryi, Królowej Polski, która w Częstochowie obrała sobie szczególne miejsce królowania. Wczesnym rankiem chórzyci z leżką w oku pakowali pośpiesznie swoje bagaże, aby już przed 9 rano wypełnić szczelnie namiot, specjalnie postawiony przed Jasnogórskimi Wałami. Dźwięki pięknych śpiewów *Pueri Cantores* witały pielgrzymów, którzy przybywali na Błonia, aby uczestniczyć w uroczystej Eucharystii ku czci Matki Bożej Królowej Polski. Przed nią chórzyci czuwali ze śpiewem litanii do NMP i modlitwą różańcową. Bezpośrednio przed rozpoczęciem mszy świętej miało miejsce szczególne wydarzenie – poświęcenie epitafium upamiętniającego ofiary tragicznej katastrofy smoleńskiej. Uroczystej sumie pontyfikalnej na Wałach z udziałem 24 biskupów i kilkunastu tysięcy wiernych przewodniczył zastępca Przewodniczącego Episkopatu Polski, metropolita poznański, arcybiskup Stanisław Gądecki. Był to punkt kulminacyjny zarówno uroczystości ku czci Matki Bożej na Jasnej Górze, jak i VII Krajowego Kongresu Polskiej Federacji *Pueri Cantores*, a także inauguracja liturgiczna festiwalu *Gaude Mater*. To była niezwykle uroczystość, jak podkreślali później uczestnicy, która w eucharystyczny sposób stała się pięknym dziękczynieniem federacji za dwadzieścia lat istnienia oraz prośbą o siły do dalszego realizowania idei *Pueri Cantores*. *Magnificat* wyśpiewane na uwielbienie po Komunii Świętej przez niespełna 500 chórzystów z towarzyszeniem orkiestry i organów stało się kulminacją tego dziękczynienia, a także poderwało serca wszystkich uczestników liturgii tak, że śpiew zakończył się oklaskami. W ten

sposób Polska Federacja *Pueri Cantores* zakończyła obchody dwudziestolecia swojego istnienia. Wspaniałe chwile wspólnych spotkań, piękne liturgie, wspaniałe śpiewy, a przede wszystkim radość w sercach i na twarzach „małych śpiewaków” pozwala mieć nadzieję, że *Pueri Cantores* w Polsce mają przed sobą piękną przyszłość. Jest to zadatek, który wydaje i ma wciąż wydawać piękne owoce rozwoju duchowego chórzystów, jak i otwierania na Boga serc słuchaczy.

W liście skierowanym do wszystkich chórzystów z okazji dwudziestolecia Polskiej Federacji ks. Robert Tyrała, prezydent Międzynarodowej Federacji *Pueri Cantores* pisze:

Minione dwadzieścia lat [...] to wielki czas, gdy Wy sami – kochani chłopcy i dziewczęta – rozwijaliście się poprzez muzykę i uczyliście się żyć Ewangelią na co dzień. Wszystko, co dokonało się w Was, jest najważniejszym skarbem tych lat, które minęły i zadatkem na przyszłość. Wasza edukacja muzyczna, ale i rozwój duchowy przynoszą rezultaty w codziennym życiu. To jest owoc *Pueri Cantores* i skarb całej Federacji!

Te słowa są streszczeniem wielkiego dzieła, które dokonuje się już od dwudziestu lat na polskiej ziemi, w sercach tysięcy chłopców i dziewcząt, poprzez działalność Polskiej Federacji *Pueri Cantores*. Niech wstawiennictwo Matki Bożej, której po raz kolejny została powierzona cała federacja, umacnia te dobre dzieła i otwiera wiele serc na podejmowanie duchowego i artystycznego dziedzictwa *Pueri Cantores*. Niech ono będzie skarbem przekazywanym kolejnym pokoleniom, czyniącym świat wokół nas piękniejszym i bardziej Bożym.

Podsumowaniem niech będą życzenia ks. Roberta Tyrały do *Pueri Cantores* ze wspomnianego wyżej listu:

Proszę, wchodźcie w kolejne lata działalności *Pueri Cantores* w Polsce z nadzieją. Odnówcie w sobie pierwotną gorliwość. Nie upadajcie na duchu i niech Wasza naturalna religijność będzie fundamentem dalszego rozwoju. Przecież muzyka, którą promujecie, śpiewacie podczas liturgii, staje się Waszą modlitwą. To jest także ewangelizacja poprzez muzykę dla nas i dla naszych słuchaczy. To jest właśnie wyznanie wiary w Boga, głoszenie Dobrej Nowiny o Zmartwychwstałym Jezusie i przynależności do *Pueri Cantores*.